

Ο Σάββας Στρούμπος και η αίσθηση της δημιουργίας ενός κόσμου εκ του μηδενός

Χριστίνα Φαραζή

03/08/2020

Ο σκηνοθέτης και ιδρυτικό μέλος της ομάδας Σημείο Μηδέν μιλά στο clickatlife με αφορμή την περιοδεία της «Αντιγόνης» του Σοφοκλή ανά την Ελλάδα.

Με δύο παραστάσεις εφορμά στη θεατρική σκηνή του φετινού, δύσκολου, καλοκαιριού η **Ομάδα Σημείο Μηδέν** και ο σκηνοθέτης **Σάββας Στρούμπος**, παρουσιάζοντας δύο επιτυχημένες παραστάσεις τους: την «**Αντιγόνη**» του Σοφοκλή σε μίνι περιοδεία εντός και εκτός Αττικής και τις «**Ευτυχισμένες Μέρες**» του Σάμιουελ Μπέκετ στην Άνδρο.

Ο Σάββας Στρούμπος μιλά στο clickatlife τόσο για το θεατρικό του καλοκαίρι, όσο και για τα όσα πρωτόγνωρα ζούμε τους τελευταίους μήνες.

Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή. Πού γεννήθηκες;

Γεννήθηκα και μεγάλωσα στην Αθήνα, ωστόσο από μικρός είχα ως σημείο αναφοράς το χωριό μου, την Αρτεμισία, ένα χωριό έξω από την Καλαμάτα, στους πρόποδες του Ταύγετου. Η άγρια φύση, οι πηγές, τα βουνά, το λυκαυγές και το λυκόφως της Αρτεμισίας έχουν καθορίσει τις παιδικές μου αναμνήσεις. Όπως και οι αφηγήσεις των εξορίστων της Αντίστασης από τη μεριά του πατέρα μου και των προσφύγων της Μικράς Ασίας από τη μεριά της μητέρας μου.

Τι σπουδές έχεις κάνει;

Σπούδασα στη δραματική σχολή του Εθνικού Θεάτρου. Στα σεμινάρια της θερινής Ακαδημίας του Εθνικού, στις Πρέσπες, που οργάνωνε στις αρχές του 2000 η Ελένη Βαροπούλου, συνάντησα τον Phillip Zarrilli, με ενδιέφερε πολύ η δουλειά του πάνω στην εκπαίδευση του ηθοποιού. Δίδασκε στο Πανεπιστήμιο του Έξετερ στην Αγγλία. Προσπάθησα και πήρα την υποτροφία Παξινού - Μινωτή του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τράπεζας για να κάνω εκεί τις μεταπτυχιακές μου σπουδές. Τα θεμέλια της παιδείας τέθηκαν τελικά στο Άττις, στην συνεργασία με τον

Τερζόπουλο, όπου ανακάλυψα τον πυρήνα της θεατρικής δημιουργίας όπως τον φανταζόμουν. Η συνεργασία, βέβαια, διαρκεί ακόμα.

Μικρός τι ήθελες να γίνεις;

Ήθελα να γίνω ποιητής, κοινωνικός ακτιβιστής και ναυτικός. Επίσης μου άρεσε πολύ η έρευνα στα μαθηματικά, την έβλεπα κι αυτήν ως ποίηση. Τελικά όλα αυτά έγιναν θέατρο...

Θυμάσαι τη στιγμή που αποφάσισες ότι θα ασχοληθείς επαγγελματικά με το θέατρο και τη σκηνοθεσία;

Ήμουν περίπου 19-20 χρονών. Συνάντησα τον Μίνω Βολανάκη σε ένα εργαστήριο. Η σκηνοθεσία ήταν γι' αυτόν φιλοσοφία, ποίηση, αισθητική, άσκηση και πράξη. Τότε άρχισα να το σκέφτομαι σοβαρά. Όμως ήθελα να έχω όλα τα βιώματα και την εκπαίδευση του ηθοποιού. Αυτό που με έλκει στη σκηνοθεσία είναι η αίσθηση της δημιουργίας ενός κόσμου εκ του μηδενός.

Ποιες είναι οι καλλιτεχνικές σου επιρροές;

Σαφώς ο Τερζόπουλος και το Άττις. Ο Βολανάκης και ο Zarrilli με επηρέασαν τα πρώτα χρόνια των αναζητήσεων. Από εκεί και πέρα οι επιρροές έρχονται από την μελέτη της ιστορίας της θεατρικής τέχνης. Μελέτησα πολύ τον Μέγιερχολντ, τον Μπρεχτ και τον Γκροτόφκι. Στην εφηβεία διάβαζα μανιωδώς αρχαίους τραγικούς και Καζαντζάκη, λίγο αργότερα Ντοστογιέφκι. Στο Άττις πια, από τα ερεθίσματα που έδινε ο Τερζόπουλος, μελέτησα το Μπάουχαους και τη Ρώσικη Πρωτοπορία.

Πώς «γεννήθηκε» η ομάδα Σημείο Μηδέν;

Ήμουν στο στρατό, μια φίλη μου χάρισε ένα βιβλίο με διηγήματα του Φρανς Κάφκα στα αγγλικά. Διάβασα τη "Σωφρονιστική Αποικία" και συγκλονίστηκα. Ήταν το ερέθισμα που αναζητούσα. Το κείμενο αυτό έπρεπε να γίνει παράσταση κι έτσι όταν απολύθηκα μπήκα σ' αυτή τη δίνη. Τελικά η παράσταση παρουσιάστηκε στον Χώρο Ιστορικής Μνήμης 41-44, στην Πλατεία Κοραή. Η Σημείο Μηδέν έχει ήδη μια δωδεκαετία ζωής.

Μίλησέ μου για την «Αντιγόνη», την παράσταση με την οποία περιοδεύει η ομάδα φέτος το καλοκαίρι.

Για την "Αντιγόνη" ξεκινήσαμε πρόβες τον Οκτώβριο του '18, σχεδόν δυο χρόνια πριν. Το ταξίδι της συνεχίζεται ακόμα. Πολλά βιώματα

συνοδεύουν αυτή την παράσταση, όμορφα, δύσκολα, πολύ δύσκολα και πολύ όμορφα. Δεν έχω σκοπό να κατέβει άμεσα. Σχεδιάζουμε περιοδεία και για του χρόνου.

Ποια η ιδιαιτερότητα, ίσως και η επικαιρότητά της;

Βλέποντας την “Αντιγόνη” ως τραγωδία του εξεγερμένου ανθρώπου, συνδεόμαστε με πολλά ζητήματα που αφορούν στη διεκδίκηση της ίδιας μας της ζωής εδώ και τώρα. Οι καιροί που ζούμε είναι ιδιαίτερος χαλεποί κι εμείς ως καλλιτέχνες, μέσα από το έργο μας, μπορούμε να δίνουμε ανάσες ελπίδας, ψυχική και πνευματική ανάταση στους ανθρώπους που απευθυνόμαστε.

Από καλλιτεχνικής άποψης, θα μπορούσα να πω ότι ο τρόπος με τον οποίο έχει δοθεί η έμφαση στη μουσικότητα της παράστασης, ανοίγει για μας κάποιους δρόμους τους οποίους θα θέλαμε να αναπτύξουμε.

Τι θέατρο θέλεις να κάνεις;

Κατά βάση ερευνητικό θέατρο, με διαδικασίες συλλογικής δημιουργίας, όπως τώρα με τη Σημείο Μηδέν. Αυτόν τον τρόπο δουλειάς θα ήθελα να αναπτύξω.

Σε τι φάση σε πέτυχε καλλιτεχνικά το lockdown;

Είχαμε μόλις κάνει την πρεμιέρα στις “Ευτυχισμένες Μέρρες” του Μπέκετ με την Ανέζα Παπαδοπούλου και την Έλλη Ιγγλίζ. Πρόκειται για μια παράσταση που δημιουργήθηκε με μεγάλη έμπνευση και ιδιαίτερα συλλογικό πνεύμα. Θα την παρουσιάσουμε στο Φεστιβάλ Άνδρου στις 4/8 και όταν ανοίξουν τα θέατρα στο Άττις – Νέος Χώρος.

Πώς βίωσες την περίοδο της καραντίνας;

Διάβασα και έγραψα πολύ. Ήμουν ιδιαίτερα ενεργοποιημένος από πολλές απόψεις. Αυτή η αλληλεπίδραση οικονομικής και υγειονομικής κρίσης δεν μπορούσε να λειτουργήσει καθυστερητικά μέσα μου. Την αντιλαμβάνομαι ως τομή στη ζωή μας.

Τι πιστεύεις ότι ήρθε να μας υπενθυμίσει αρχικά το «μένουμε σπίτι» και τώρα το «μένουμε ασφαλείς»;

Δεν ξέρω αν ήρθαν να μας υπενθυμίσουν κάτι άλλο από την αξία της ανθρώπινης ζωής. Στην προκειμένη περίπτωση φαίνεται καθαρά η αναγκαιότητα της ύπαρξης των υγειονομικών παντός είδους. Σε όλη αυτή την περίοδο επέδειξαν ιδιαίτερο ηρωισμό. Τέθηκε, όμως, και το αγωνιώδες

ερώτημα “ποια θέλουμε να είναι η μορφή της ζωής μας;”. Σε μια κοινωνία που δεν θα μετέτρεπε την ανθρώπινη ζωή σε εμπόρευμα, ακόμα και μια πανδημία θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με πιο ανθρώπινους όρους. Αυτό, πιστεύω, πρέπει να το σκεφτούμε.

Πώς οφείλουν οι άνθρωποι της Τέχνης να λειτουργήσουν και να δράσουν αυτή την περίοδο ώστε να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες και να μείνουν ζωντανοί;

Δεν θα μπορούσα να μιλήσω για λογαριασμό των ανθρώπων της Τέχνης. Σίγουρα υπάρχουν πολλές και διαφορετικές απόψεις. Ωστόσο, με τους συνεργάτες μου προσπαθούμε να εμβαθύνουμε την ερευνητική μας δουλειά, αλλά και τον αναστοχασμό μας πάνω στην ανθρώπινη κατάσταση στον χρόνο του τώρα. Από εκεί αντλούμε δονήσεις και ερεθίσματα για σκέψη, πράξη και καλλιτεχνική δημιουργία. Ο κόσμος αλλάζει με γοργούς ρυθμούς, αυτό δεν μπορούμε να το αγνοήσουμε και να παραμείνουμε ακινητοποιημένοι, αυτιστικά προσκολλημένοι σε ότι κάναμε και σκεφτόμασταν πριν. Είμαστε σε διαρκή εγρήγορση. Επιμένουμε στην ιδέα της συλλογικότητας. Αυτό είναι και το κέντρο της Ομάδας Σημείο Μηδέν. Ο τρόπος που η οικονομική κρίση αλληλεπιδρά με την πανδημία, φέρνει στο προσκήνιο μια κρίση ανθρωπολογική. Προς τι ο άνθρωπος στους καιρούς των μικροβίων και του αδύνατου πένθους; Με τέτοια ερωτήματα ερχόμαστε πλέον αντιμέτωποι.

Φοβάσαι ότι οι δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες μπορεί μακροπρόθεσμα να πλήξουν το θέατρο, το σινεμά, τη μουσική, την τέχνη γενικότερα; Μήπως το κοινό συνηθίσει την εξ αποστάσεως πολιτιστική εμπειρία, όπως για παράδειγμα συμβαίνει ήδη στο σινεμά λόγω της δημοφιλίας των πλατφόρμων streaming;

Διαφωνώ κάθετα με κάθε πραγματιστική και κατά συνέπεια μοιρολατρική αντίληψη πάνω στο ζήτημα. Είναι σαφές ότι η τεχνολογία θα κυριαρχήσει τα επόμενα χρόνια. Δεν μπορούμε απλώς να ακολουθούμε το ρεύμα αβασάνιστα. Δεν μπορούμε να δεχθούμε τη ρομποτοποίηση της ζωής και της τέχνης ως φυσική συνέπεια των πραγμάτων και να παρακολουθούμε τις εξελίξεις ως θεατές. Θυμίζω το μυθιστόρημα του Γιεβγκιένι Ζαμιάτιν “Εμείς”, που ανεβάσαμε το 2015. Έτσι θέλουμε να είναι η ζωή μας;

Οι καλλιτέχνες των παραστατικών τεχνών δεν είναι απλώς αφηγητές ιστοριών τις οποίες αφηγούνται υπό οποιεσδήποτε συνθήκες και κατά

κύριο λόγο μέσω της διαμεσολάβησης μιας οθόνης ηλεκτρονικού υπολογιστή. Είναι δημιουργοί ζωντανών εμπειριών και μορφών ανθρώπινης αλληλεπίδρασης. Στη δουλειά μας το ανθρώπινο Σώμα κατέχει κυρίαρχη θέση. Σκέφτομαι ότι χρειάζεται να τεθεί στο επίκεντρο του προβληματισμού μας το ζήτημα του φυσικού ανθρώπου ή της φυσικοποίησης του ανθρώπου. Να ξαναδούμε πώς εκφράζεται το σώμα, πώς φαντάζεται, πώς επιθυμεί, πώς αλληλεπιδρά με άλλα σώματα.

Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που θα κάνεις όταν τελειώσει όλη αυτή η κατάσταση που έχει προκαλέσει η πανδημία;

Θα συνεχίσω να δουλεύω με τους συνεργάτες μου. Ό, τι κάνουμε και τώρα δηλαδή.